

CARACTERISTICA GENERALĂ ȘI DEFINIREA CONCEPTULUI DE „OMOR SIMPLU”

IGOR SOROCEANU,
DOCTORAND LA ACADEMIA „ȘTEFAN CEL MARE”
A MINISTERULUI AFACERILOR INTERNE AL REPUBLICII MOLDOVA

REZUMAT

Caracteristica generală și definirea conceptului de „omor simplu”. Viața persoanei reprezintă celula de bază a societății, în temeiul căreia se fundamentează o serie vastă de valori și sentimente omenești, precum ar fi: o nouă generație a omenirii, dragostea față de familie, onestitatea, devotamentul, patriotismul etc. Cu regret însă aceste valori esențiale nu-și ating uneori scopul în societate din cauza pierderii vieților omenești. Una dintre cele mai grave acțiuni ilegale la acest capitol o reprezintă săvârșirea „omorului simplu”. Astfel, în prezentul demers științific ne propunem ca deziderat efectuarea unei cercetări generale cu privire la caracteristica și sensul conceptului de omor simplu în doctrina de specialitate.

Cuvinte-cheie: *omor; vinovăție; legea penală; faptă ilicită; răspunderea juridică.*

ABSTRACT

General Characteristic and Definition of the Concept of “Simple Murder”. The person’s life is the basic cell of society, on the basis of which a wide range of human values and feelings are grounded, such as: a new generation of humanity, love for family, honesty, devotion, patriotism, etc. Unfortunately, however, these core values sometimes do not achieve their goal in society due to the loss of human lives. One of the most serious illegal actions in this regard is the commission of “simple murder”. Thus, in the present scientific approach we set ourselves as a desideratum to conduct a general study of the characteristic and meaning of the concept of simple murder in the specialized doctrine.

Keywords: *murder; guilt; criminal law; illicit act; legal liability.*

Introducere

Legea penală acordă cea mai mare însemnătate ocrotirii omului, atât în ceea ce privește însăși existența sa fizică și atributele fundamentale ale personalității lui, cât și în ceea ce privește toate celelalte drepturi, libertăți și interese, pe care societatea este datoare să i le asigure. Acest lucru se realizează în maniera specifică dreptului penal, adică prin incriminarea tuturor faptelor care, sub un aspect sau altul, aduc atingere ființei, drepturilor și intereselor legitime ale omului.

Săvârșirea oricărei infracțiuni contra vieții, sănătății persoanei, care aduce atingere uneia dintre valorile sociale care reprezintă atribute, însușiri ale persoanei, pune în pericol sau prejudiciază însăși relațiile sociale care s-au format și se desfășoară pe baza acestor valori sociale. Prin incriminarea faptelor care aduc atingere vieții și sănătății persoanei, legea penală ocrotește valorile sociale legate de existența persoanei și relațiile sociale care se nasc și se dezvoltă în jurul acestor valori [5, p. 5].

Gradul de investigare a problemei la momentul actual, scopul cercetării

Importanța prezentei cercetări științifice constă în identificarea și ilustrarea opiniilor autorilor literaturii de specialitate care au abordat într-o măsură multiaspectuală ori mai restrânsă definiția de omor simplu, inclusiv utilizarea terminologiei respective în lucrările lor științifice.

Unul dintre scopurile de bază ale respectivului studiu înglobează în sine analiza detaliată, dar și generică, a principalelor repere conceptuale de definire a termenului de *omor simplu*, precum și realizarea unei caracteristici generale a acestuia.

Materiale utilizate și metode aplicate

Materialele utilizate la structurarea și asamblarea științifică a articolului cu titlul *Caracteristica generală și definirea conceptului de „omor simplu”* o reprezintă atât Legea penală a Republicii Moldova, cât și unele lucrări științifice de specialitate.

Metodele științifice aplicate în procesul studiului și elaborării prezentului demers științific

fac parte din categoria celor mai diverse, fiind utilizate metodele cele mai eficiente în materia cercetării juridice. Astfel, metodele prioritare sunt cea a analizei și cea deductivă. Ulterior, în vederea prezentării unei structuri și esențe cuprinzătoare a articolului, au fost efectuate apelări științifice la metodele sintezei, inclusiv metoda comparativă.

Conținutul de bază

Actele internaționale cu privire la drepturile omului, stabilind drepturile persoanei, proclamă, în primul rând, dreptul la viață. Astfel, în conformitate cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, oricare ființă umană are dreptul la viață, la libertate și la securitatea persoanei sale [1].

Articolul 24 al Constituției Republicii Moldova [2, art.24] prevede că statul garantează fiecărui om dreptul la viață și la integritatea fizică și psihică. Un rol deosebit în apărarea personalității îi este atribuit legislației penale, menită să combată infracțiunile ce atentează la personalitate.

În continuarea demersului științific, intenționăm să ne referim la componența infracțiunii „**Omorul intenționat**” de la art.145 Cod penal al Republicii Moldova [3, art.145], aceasta fiind una dintre infracțiunile contra vieții, instituite în Legea penală a RM.

Ucidere – prin acest concept se definește acea acțiune întreprinsă de o persoană, prin orice mijloace apte de a provoca încetarea funcțiilor vitale ale organismului altei persoane și, în consecință, decesul acesteia.

Omucidere – este un cuvânt compus din substantivul „om” și verbul „a ucide” [9, p.62]. Din cele mai vechi timpuri, infracțiunile contra vieții, mai ales omorul, au fost în atenția legiuitorilor, care stabileau fapta social periculoasă și pedeapsa pentru comiterea unei sau altei infracțiuni.

Să ne amintim, spre exemplu, de unele dintre cele mai vechi izvoare de drept scrise. Unul dintre ele este datat în secolul 17 î.e.n. – Codul lui Hamurappi, Rege al Babilonului din Orientul Antic. Codul lui Hamurappi se deosebea prin severitate de celelalte legi ale Orientului Antic. La baza lui era pusă

ideea talionului (pedeapsa era răzbunarea pentru vină și trebuia să fie „egală” cu infracțiunea) care prevedea: „Să nu-i fie milă ochiului tău: viață pentru viață, ochi pentru ochi, dinte pentru dinte...”. Totodată, codul lui Hamurapi prevedea că, în cazul omorului survenit în urma unei bătăi, vinovatul se va pedepsi cu amendă, și nu cu moartea (în astfel de cazuri este necesar a demonstra că făptuitorul nu a avut intenția de a ucide) [12, p. 50].

Un alt izvor de drept scris din Orientul Antic datat cu secolul I î.e.n. – Legile lui Manu. Conform Legilor lui Manu, pentru omor intenționat se prevedea pedeapsa cu moartea. Principalele tipuri de aceste pedepse erau: tragerea în țeapă, înecarea sau tăierea capului.

Prima codificare a dreptului din Roma Antică, datată în secolul V î.e.n., intitulată „Legea celor 12 table”, nu conținea nici o prevedere cu privire la omorul intenționat. Posibil, aceasta se explică prin faptul că la stabilirea pedepsei pentru omorul intenționat nu apărea nici o îndoială, adică pedeapsa era aceeași – moartea.

În acest context, ținem să amintim de una dintre cele mai vechi cărți, care a avut cel mai mare tiraj din lume și pe care o găsim, practic, la fiecare al doilea creștin – BIBLIA. Această carte este legea fundamentală pentru cei credincioși și care prevede în Vechiul Testament, cartea a doua a lui Moise, cele zece porunci ale lui Dumnezeu date oamenilor. Cea de-a șasea poruncă, și cea mai cunoscută nu numai în rândul creștinilor, spune: să nu ucizi [4, cap. 20].

În baza celor expuse mai sus, conchidem că, în diferite timpuri și țări, infracțiunii de omor intenționat i s-a acordat o atenție deosebită pentru că omorul constituie una dintre cele mai grave infracțiuni în societatea unde apărarea vieții și sănătății persoanei este pusă pe treapta de vârf. La comiterea omorului, urmările survenite nu pot fi compensate, deoarece paguba pricinuită nu are nici un echivalent.

Referitor la noțiunea generală a omorului, în literatura de specialitate au fost expuse mai multe

opinii, fiecare dintre ele conținând mai mult sau mai puțin semnele comune tuturor tipurilor de omoruri. De exemplu, „Omorul este lipsirea ilicită culpabilă de viață a altei persoane”.

În primul rând, în noțiunea omorului intenționat, trebuie încadrate indicarea pericolului social și ilegalitatea penală a acțiunilor vinovatului. Nu fiecare privare de viață intenționată a unei alte persoane este periculoasă și ilegal-penală. De exemplu, privarea de viață a inamicului la război, starea de legitimă apărare a celui care atacă nu constituie omor. La definirea omorului intenționat, bineînțeles, urmează a indica caracterul intenționat al provocării morții unei alte persoane. Pentru recunoașterea omorului intenționat, e necesar ca persoana care l-a săvârșit să-și dea seama de caracterul pericolului social al acțiunii sale, să prevadă consecințele social-periculoase și să le dorească sau conștient să admită survenirea acestor consecințe.

În fine, pentru a deosebi omorul intenționat de sinucidere, e necesar ca în definiția omorului intenționat să se indice privarea de viață a unei alte persoane. Astfel, omorul intenționat poate avea următoarea definiție:

„Omorul intenționat este privarea social-periculoasă, ilegal-penală, intenționată de viață a unei alte persoane”.

Sușținem această părere referitor la noțiunea omorului intenționat și considerăm că această definiție cuprinde toate semnele principale posibile pentru a da o definiție deplină omorului intenționat [11, p. 47-49].

Omorul, așa cum apare în art. 145 CP RM, constă în uciderea unei persoane, mod de exprimare care nu reprezintă altceva decât o explicare mai precisă a denumirii marginale a infracțiunii – omorul, fără a reprezenta o descriere explicită a tuturor elementelor constitutive ale infracțiunii [6, p. 21].

Gradul de pericol social pe care-l reprezintă omorul este deosebit de ridicat, această faptă aducând atingere celui mai important atribut al persoanei, viața. Punerea în pericol sau suprima-

rea vieții persoanei interesează nu numai persoana victimei, ci persoana în general, deoarece fără respectarea vieții persoanei nu poate fi concepută atât existența pașnică a colectivității, cât și convingerea membrilor acesteia [10, p. 75].

Nici chiar formularea în sensul că omorul a reprezentat *facta persoanei care cu intenție ucide o altă persoană*, sub un anumit aspect, nu ar fi completă, deoarece nu ar scoate în evidență toate elementele conținutului juridic al infracțiunii de omor, de exemplu, ar evidenția numai actul de violență asupra altei persoane, dar nu și rezultatul constând din moartea acelei persoane, precum și raportul de cauzalitate între act și rezultat [6, p. 60].

Dacă totuși legiuitorul a preferat să folosească o exprimare eliptică, explicația trebuie căutată în faptul că nu a socotit necesară descrierea mai amplă a conținutului incriminării. În definiția omorului legiuitorul se folosește de însușirea obiectivă a substantivului provenit dintr-un verb – uciderea, de a comprima în el descrierea acțiunii – manifestarea de violență față de victimă, rezultatul imediat – moartea victimei, cât și legătura de cauzalitate dintre faptă și rezultat și de a exprima concludent aceste realități. O asemenea tehnică mai folosește legiuitorul și în cazul altor incriminări, de exemplu, distrugerea, lipsirea de libertate etc. Cu acest mod de exprimare, legiuitorul operează nu numai în definirea variantei simple a omorului, dar și la definirea variantelor de specie – pruncuciderea, determinarea sau înlesnirea sinuciderii, uciderea din culpă, precum și a variantelor agravate ale omorului – omorul calificat și omorul deosebit de grav [7, p. 9].

Legea penală nu conține o definiție generală a noțiunii de omor. Astfel, infracțiunile contra vieții sunt recunoscute a fi faptele nemijlocit îndreptate contra vieții persoanei la săvârșirea cărora privarea de viață sau determinarea la sinucidere a unei alte persoane se consideră drept temeii al răspunderii penale.

Așadar, din punctul de vedere al teoriei dreptului penal, „*Omorul este privarea ilegală, intenționată sau*

imprudentă, a persoanei de viață”. Potrivit altei opinii, „*Omorul este definit ca privarea ilegală, intenționată sau imprudentă, de viață a unei alte persoane, atunci când cauzarea morții constituie temeiul răspunderii penale*”. Față de prima definiție, cea de-a doua este mai amplă. Totodată, autorul Cuznețov A.V. critică, pe bună dreptate, partea finală a celei de-a doua definiții, susținând că orice acțiune sau inacțiune este considerată infracțiune doar cu condiția că ea este prevăzută de lege în calitate de faptă socialmente periculoasă și evoluează în calitate de temei al răspunderii penale. De aceea o indicație specială asupra acestui semn este în plus. Același autor propune o altă formulare a noțiunii de omor, și anume: „*Omorul reprezintă fapta social periculoasă săvârșită cu vinovăție și prevăzută de legea penală, care atentează la viața altei persoane și-i cauzează acesteia moartea*”. În fond, aceeași definiție o găsim în una din lucrările autorului Borodin S.V., care susține: „*Omorul este fapta social-periculoasă săvârșită cu vinovăție, care cauzează moartea altei persoane*”. În alte surse, găsim definiții care nu conțin toate semnele necesare ale noțiunii de omor. Astfel: „*Omorul reprezintă o faptă ilegală ce cauzează moartea unei alte persoane*”. Și o altă definiție: „*Omorul este privarea ilegală de viață a unei alte persoane*”. Una dintre cele mai reușite definiții ale noțiunii de omor e dată în lucrările autorilor Pobegailo E.F. și Mendelson G.A. Identică la ambii, definiția evocă următoarele: „*Omorul este privarea ilegală, intenționată sau imprudentă, de viață a unei alte persoane*” [8, p. 8-9].

Indiferent de forma concretă pe care ar îmbrăca-o fapta de omor, aceasta reprezintă un ansamblu relativ omogen de infracțiuni, fiecareia fiindu-i caracteristice elementele componenței corespunzătoare.

Sarcinile și scopurile justiției realizate în conformitate cu principiul legalității necesită o apreciere juridico-penală exactă comportând consecutiv faptele concrete și elementele abstracte conținute în legea penală [8, p. 7-8].

Infracțiunea prevăzută de art.145 CP RM este definită și ca omor intenționat „simplu”. Cea mai

răspândită modalitate a acestui tip de omor este omorul intenționat comis în timpul unei certe sau bătaie. Persoanele care participă la bătaie nu manifestă, de regulă, intenție premeditată de a priva de viață pe careva dintre adversari, acționând în același timp și cu o intenție neconcretizată. De obicei, într-o asemenea situație, ambele părți acționează nelegitim.

Unii lucrători practici pun semnul egalității între noțiunile „ceartă” sau „bătaie”, pe de o parte, și „motiv al morții”, pe de altă parte, ceea ce este incorect.

Cearta ori bătaia sunt doar niște împrejurări ale omorului intenționat, care este săvârșit, în toate cazurile, dintr-un motiv sau altul, inclusiv din intenții huliganice, în interes acaparator etc. Numai în cazurile în care aceste motive nu se încadrează la vreo una din circumstanțele agravante sau atenuante ale omorului intenționat, infracțiunea poate fi calificată potrivit art.145 al Codului Penal al Republicii Moldova.

Există mai multe motive ale omorului intenționat „simplu”, care se constituie în omor intenționat săvârșit cu circumstanțe agravante.

Concluzie

În contextul celor descrise mai sus, este notabil de menționat că infracțiunea de omor prezintă întotdeauna aceleași caracteristici – acțiunea de a ucide cu intenție o fință omenească, acțiune ce are ca rezultat moartea victimei. În realizarea sa concretă aceasta poate prezenta diverse particularități, după cum în jurul faptei tipice (omorul simplu) se grupează, se alătură diferite elemente care, fără a schimba substanța, îi dau acesteia o coloratură diferită, sporindu-i vădit gradul de pericol social. Legea prevede împrejurările care constituie elemente circumstanțiale în conținutul infracțiunii de omor, creând astfel anumite modalități, normative agravante ale acesteia. Elementele circumstanțiale se alătură fie laturii obiective a infracțiunii, fie laturii subiective. Alteori împrejurările agravante privesc subiectul activ sau pa-

siv al infracțiunii ori relația ce există între cei doi subiecți.

Tratarea acestor infracțiuni de rezonanță în contextul actual al societății noastre urmărește cunoașterea și complexitatea cauzelor săvârșirii lor, pentru a interpreta corect concluziile ce decurg din cazuistica existentă, supusă analizei și investigației științifice.

REFERINȚE

1. Declarația Universală a Drepturilor Omului, adoptată de către Adunarea generală a Organizației Națiuni Unite la 10.12.1948;
2. Constituția Republicii Moldova în vigoare din 27.08.1994 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova cu ultimele modificări și ajustări nr.78 din 29.03.2016. Poate fi accesată la link-ul: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=document&lang=1&id=363979>;
3. Codul penal al Republicii Moldova nr.985-XV din 18 aprilie 2002 // Republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în 2009. Poate fi accesat la link-ul: lex.justice.md/md/331268/, vizualizat 12.01.2021;
4. Biblia, Vechiul Testament. Cartea a doua a lui Moise;
5. BUJOR, V., ȘLEAHTIȚCHI, V., *Omorul și vătămarea gravă a integrității corporale*, Chișinău, 2003;
6. BOROI, Al., NISTOREANU, Gh., *Drept penal. Partea specială*, ediția II, București, 2002;
7. BOROI, Al., *Drept penal. Partea specială*, București, 1999;
8. BRÂNZĂ, S., *Infracțiuni contra vieții, sănătății, libertății și demnității*, Chișinău, 1999;
9. DIACONESCU, Gh., *Drept penal. Partea specială. Curs. I*, București, 2003;
10. DOBRINOIU, V., *Drept penal. Partea specială. Vol. I*, București, 2000;
11. Articolul lectorului Ina Dorfman în „Revista Națională de Drept”, nr.6, 2001;
12. ЧЕРНИЛОВСКИЙ, З.М., *Всеобщая история государства и права*, Москва, издательство Юрист, 1996.

Colegiul de redacție:

Eugeniu RUSU, Director general al Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală (AGEPI), copreședinte

Conf. dr. ing. Andrei CHICIUC, Președinte al Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (ANACEC), copreședinte

Prof. univ. dr. Viorel ROS, Președinte al Asociației Științifice de Dreptul Proprietății Intelectuale, Director al Revistei Române de Dreptul Proprietății Intelectuale

Dr. Natalia MOGOL, Director general adjunct al AGEPI

Dr. Iurie BADÂR, șef Direcție Expertiză, Evaluare și Comerț Internațional a Camerei de Comerț și Industrie a Republicii Moldova

Conf. dr. ing. Ioan Gabriel SANDU, Director al Departamentului de Ingineria Materialelor și Securitate Industrială, Universitatea Tehnică „Gheorghe Asachi” din Iași, România

Dr. hab. Vitalie MINCIUNĂ, șef Secție Evaluare Organizații, Cercetare și Inovare a ANACEC

Prof. dr. Ivan BLIZNETZ, șeful Catedrei de Proprietate Intelectuală a Institutului de Drept Internațional și Economie „A. S. Griboedov”, conducător al Centrului de Proprietate Intelectuală al Adunării Profesorilor din Federația Rusă

Conf. univ. dr. Svetlana MUNTEANU, mandatar autorizat în proprietatea intelectuală

Prof. dr. hab. Maciej KOLWAS, Institutul de Fizică al Academiei de Științe a Poloniei

Dr. Viorel IUSTIN, șef Direcție Brevete a AGEPI

Dr. Simion LEVIȚCHI, șef Direcție Mărci și Design Industrial a AGEPI

Prof. dr. Hubert SCHERRER, Ecole National Supérieur des Mines de Nancy, Franța

Dr. hab. Valeriu DULGHERU, șef al Catedrei Teoria Mecanismelor și Organe de Mașini, Universitatea Tehnică a Moldovei

Conf. univ. dr. Dorian CHIROȘCA, Universitatea de Stat din Moldova

Conf. univ. dr. Ion ȚIGANAȘ, avocat specializat în proprietatea intelectuală

Responsabil proces editorial – Ștefan SECĂREANU

Copertă, design, tehnoredactare – Ludmila PATRAȘCO

Opiniile exprimate în revistă aparțin autorilor articolelor respective și nu reflectă în mod obligatoriu punctul de vedere al coeditorilor. Responsabilitatea pentru conținutul articolelor revine în exclusivitate autorilor.

Adresa redacției:

**str. Andrei Doga nr. 24, bl.1, MD-2024, mun. Chișinău, Republica Moldova,
Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală (AGEPI).**

Redacția revistei “Intellectus”

Tel. (37322) 400-586, 400-589.

E-mail: press@agepi.gov.md; Stefan.Secareanu@agepi.gov.md